T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/384
KARAR NO : 2021/425
KARAR TR : 05/07/2021

ÖZET: İmar planında lise alanı, olarak ayrılan ve idarece bir kısmına pazar alanı ve otopark yapılarak fiilen el atılan taşınmazın kamulaştırılmayarak mülkiyet hakkının kısıtlandığı iddiası ve tazminat istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1-H.E. 2-S.K. 3-Z.H. 4-M.Y. 5-E.Y. 6-H.B. 7-M.T.Y. 8-Mu.Y. 9-N.D. 10-Y.D. 11-A.K. 12-Ya.D. 13-B.Ö. 14-B.T. 15-F.Ş. 16-M.H. 17-A.E. 18-D.T. 19-Ş.Ş. 20-M.K.Ş. 21-M.D. 22-M.Ş. 23-Ö.H. 24-S.M.
Vekili : Av. S.M.A.
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı (Adli ve İdari Yargıda)
Vekili : Av. F.Ö.
Davalı : Kocasinan Belediye Başkanlığı (Adli Yargıda)
Vekili : Av. F.A.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin Kayseri ili Kocasinan ilçesi Zekaibey Mah. Ada:3153, Parsel:4'te kayıtlı taşınmazın hissedarı olduğunu, dava konusu taşınmazın 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 18.maddesine göre uygulamaya tabi tutularak davacı müvekkillere tahsis edilen dava konusu imar parseli, davalılardan Kocasinan Belediye Başkanlığınca hazırlanan 1/1000 ölçekli imar uygulama planları ile lise alanı olarak ayrılmış ve düzenlenmiş, bu nedenle süresi belli olmayan bir sınırlandırmaya tabi tutulduğunu, aynı muhitte yer alan diğer taşınmazların oldukça yüksek rayiçler ettiğini, müvekkillerinin maliki bulunduğu taşınmazından bağımsız yararlanma ve taşınmazı başka türlü kullanma imkanının kalmadığını, bu duruma göre hukuken kamulaştırmasız el atma şartlarını gerçekleştiğini, bu nedenle fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 7.000 TL tazminatın davalı idarelerden müştereken ve müteselsilen yasal faizi ile birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. Kayseri 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, E.2008/344, K.2010/196 sayılı dosyada, 08/10/2010 tarihinde, *"2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 21. Maddesine göre kamulaştırmanın her safhasında, kamulaştırma kararı veren ve onaylayan yetkili merciin kararı ile kamulaştırmadan tek taraflı olarak vazgeçebileceğinden, kamulaştırmadan vazgeçilmesi nedeniyle uğranılan zararın tazmini istemiyle 2942 sayılı yasanın 24. Maddesinin 2. Fıkrası uyarınca adli yargı yerinde dava açılabileceği, davalı taşınmaza dava tarihi itibariyle fiili el atma olmaması nedeniyle kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat istenemeyeceği"* gerekçesiyle *"davanın reddine"* karar vermiş, dosya temyiz edilmiştir.

3. Yargıtay 5. Hukuk Dairesi, 03/05/2011 tarihli ve E.2011/182, K:2011/7779 sayılı ilamıyla yerel mahkeme kararının bozulmasına hükmederek dosyayı mahalline iade etmiştir. Bozma ilamındaki gerekçe şu şekildedir:

> *"Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2010 gün ve 2010/5-662/651 sayılı kararı da gözetilerek imar planında park, yol ve okul alanı gibi kamu hizmetine ayrılmış, bulunan yerlere el atılmamış olsa dahi, 3194 sayılı İmar Kanununun 10. maddesinin amir hükmü uyarınca 1/1000 ölçekli uygulama imar planının kesinleştiği tarihten itibaren 5 yıl içerisinde davalı belediyece ayrılma amacına uygun olarak kamulaştırma görevinin yerine getirilmemesi ve malikinin süresi belirsiz şekilde kısıtlanması nedeniyle bedeli ödenmelidir.*
>
> *Bu nedenle davalı Milli Eğitim Bakanlığı yönünden işin esasına girilerek sonucuna göre hüküm kurulması, davalı Kocasinan Belediye Başkanlığı hakkındaki davanın ise husumetten reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi..."*

4 . **Kayseri 4. Asliye Hukuk Mahkemesi, 04/03/2014 tarihli ve E.2011/406 K.2014/48 sayılı kararında,** *"yargı yolunun caiz olmaması nedeni ile davanın usulden reddine"* kararı vermiş, temyiz edilen kararın onanarak (ve bilahare karar düzeltme istemi reddedilerek) kesinleştiği anlaşılmıştır. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir;

> *"Davalı taşınmazda, davacıların kayıt maliki olan paydaşlardan olduğu kayden sabittir. Davacı tarafın istemi hukuki el atma nedeni ile tazminata ilişkindir. 08.12.1995 tarihinde onanan 1/1000 ölçekli revizyon imar planında lise alanında kaldığının tespit edildiği, Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2010 gün ve 2010/5-662/651 sayılı kararı da gözetilerek imar planında park, yol ve okul alanı*

gibi kamu hizmetine ayrılmış olup bu yönde düzenlenme yapılmadığı, kamulaştırılmadığı, taşınmazda inşaat yapma olanağı bulunmadığı belirtilerek kamulaştırmasız el atma nedeniyle taşınmazın bedelinin ödenilmesi gerektiğinin iddia edildiği açıktır. Davanın konusunun davalı idarece 3194 sayılı kanun uyarınca kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade ile yapılan imar planına göre davacıya ait taşınmazın bedelinin tazminine ilişkin bulunduğu anlaşılmakla imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesinde yer alan "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları "kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerektiği..."

5. Davacılar vekili bu kez benzer istemle idari yargıda dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

6. Kayseri 1. İdare Mahkemesi, E.2015/938, K.2016/581 sayılı dosyada,*"Davanın kısmen kabulü ile 750.335,11.TL maddî tazminatın, davalı Millî Eğitim Bakanlığından alınarak, idarî yargıda davanın açıldığı 17/08/2015 tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte bilirkişi raporundaki hisse oranları gözetilerek davacılara ödenmesine"* 02/06/2016 tarihinde karar vermiş, dosya temyiz edilmiştir.

7. Danıştay Altıncı Dairesi 23/12/2020 tarih ve E.2016/11462, K.2020/13573 sayı ile kararın bozulmasına hükmederek dosyayı mahalline iade etmiştir. Bozma ilamındaki gerekçenin ilgili kısmı ise şöyledir:

"İdare Mahkemesince, aralarında gayrimenkul değerleme uzmanının da bulunduğu bir bilirkişi kurulunca, taşınmazın adli yargıda açılan dava tarihindeki cins ve nevi, yüzölçümü, kıymetini etkileyecek bütün nitelik ve unsurları, her unsurun ayrı ayrı değeri, varsa vergi beyanı, varsa resmi makamlarca yapılmış kıymet takdirleri, taşınmazın mevkii ve şartlarına göre ve olduğu gibi kullanılması halinde getireceği net geliri, özel amacı olmayan emsal (uyuşmazlığa konu taşınmazın çevresinin imar planındaki kullanım biçimi, yapılaşma koşulları ve konumları açısından benzer özellikleri olan taşınmazlar arasından seçilmeli, davaya konu taşınmaz kadastro parseli ise; emsal alınacak taşınmaz da kadastro parseli olmalı ya da emsal parsel imar parseli ise, emsal taşınmazda kesilen düzenleme ortaklık payı oranı ölçüsünde davaya konu taşınmaz bedeli düşülerek taşınmazın gerçek bedeli belirlenmeli) satışlara göre satış değeri, bedele etki eden tüm kanuni veriler, imar verileri, taşınmazın özgün nitelik ve kullanım şekli, değeri etkileyen hak ve yükümlülükleri, gayrimenkul üzerinde ayni ve şahsi ittifak hakları ve gayrimenkul mükellefiyetleri vb. bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçülerin belirlenmesi suretiyle taşınmaz bedeli tespit edilerek uyuşmazlığın esası hakkında yeniden karar verilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, hukuki el atma nedeniyle açılan tam yargı davaları, adli yargıdaki fiili el atma nedeniyle açılan davalardan farklı olarak, 3194 ve 2942 sayılı Kanunlar kapsamında açılan davalar olduğundan, hükmedilecek faizin; dava açma tarihi itibariyle talep edilen miktar için, dava tarihinden geçerli olmak üzere, ıslah edilen kısım için ıslah tarihi itibariyle hesaplanması gerekmektedir."

8. **Kayseri 1. İdare Mahkemesi, E.2021/592 sayılı dosyasında 05/05/2021 tarihli gönderme kararına** istinaden; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için 20/05/2021 tarihli ve E.2021/592 sayılı üst yazı ile Uyuşmazlık Mahkemesine başvurmuştur. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlık konusu olayda, Uyap sistemi üzerinde yapılan sorgulama neticesinde Mahkememizin E.2019/1035 sayılı dosyasında davacıların hisleri maliki oldukları Kayseri İli Kocasinan İlçesi Zekaibey Mahallesi 3153 ada 4 parseldeki taşınmazın diğer maliki tarafından açılan kamulaştırmasız el atma davasında Mahkememizin 09/07/2020 tarihli ara kararı ile taşınmazın bulunduğu mahalde keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş olup, 22/09/2020 tarihinde bilirkişi heyeti eşliğinde yapılan keşif sonrasında hazırlanarak Mahkememize ibraz edilen 14/10/2020 havale tarihli teknik bilirkişi raporunda, dava konusu Kayseri İli Kocasinan İlçesi Zekaibey Mahallesi 3153 ada, 4 parselde kayıtlı 10.249,97 m2 yüzölçümlü taşınmazın tamamı lise alanı olarak planlı olduğu ve 6.755,95 m2'lik kısmına hukuken el atıldığı, pazar alanı ve otopark alanı olarak kullanılmak üzere asfalt kaplama yapılmak suretiyle toplam 3.494,02 m2,lik kısmına ise fiilen el atıldığının belirtildiği anlaşılmış olup, bir parsele fiilen el atma olduğu takdirde parselin bütünü açısından el atmadan söz edilebileceğinden, başka bir ifadeyle taşınmazın bir bütün olarak düşünülmesi ve el atmanın varlığı halinde taşınmazın tamamı açısından el atmanın varlığı kabul edilerek buna göre değerlendirilmesi gerektiğinden el atmadan doğan zararın tazminine yönelik olan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiğinde ve iş bu davanın ise Kayseri 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 4.3.2014 tarih, E.2011/406, K.2014/48 sayılı yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine ilişkin kararının 11.06.2015 tarihinde Yargıtay tarafından onanması üzerine yasal süre içinde idari yargıda açıldığından yukarıda yer verilen mevzuat hükmü uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır."

9. Gönderme kararında değinilen Kayseri 1. İdare Mahkemesinin E.2019/1035 sayılı dosyasının UYAP üzerinden yapılan incelenmesinde *"davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine"* karar verildiği görülmüştür. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...dava konusu Kayseri İli Kocasinan İlçesi Zekaibey Mahallesi 3153 ada, 4 parselde kayıtlı 10.249,97 m² yüzölçümlü taşınmazın tamamı lise alanı olarak planlı olduğu ve 6.755,95 m²'lik kısmına hukuken el atıldığı, pazar alanı ve otopark alanı olarak kullanılmak üzere asfalt kaplama yapılmak suretiyle toplam 3.494,02 m²'lik kısmına ise fiilen el atıldığı anlaşılmış olup, bir parsele fiilen el atma olduğu takdirde parselin bütünü açısından el atmadan söz edilebileceğinden, başka bir ifadeyle taşınmazın bir bütün olarak düşünülmesi ve el atmanın varlığı halinde taşınmazın tamamı açısından el atmanın varlığı kabul edilerek buna göre değerlendirilmesi gerektiğinden el atmadan doğan zararın tazminine yönelik olan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği..."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

10. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde de, tam yargı davaları, idarenin eylem ve işlemlerinden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan davalar olarak tanımlanmıştır.

B. Yargı Kararları

11. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 11/02/1959 tarihli ve E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının, III. bölümü şöyledir:

"İstimlâksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur"

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/07/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, imar planında lise alanı olarak ayrılan davacıların hisseli maliki olduğu taşınmazın bugüne kadar kamulaştırılmayarak mülkiyet hakkının kısıtlandığı iddiasıyla ve tazminat istemiyle açılmıştır.

15. İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu; özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

16. Dosyanın incelenmesinden, Kayseri ili, Kocasinan ilçesi, Zekaibey mahallesi, 3153 ada, 4 parsel sayılı taşınmazın imar planında *lise alanı* olarak ayrıldığı ve bugüne kadar kamulaştırılmayarak mülkiyet hakkının kısıtlandığı, Kayseri 1. İdare Mahkemesinin 2019/1035 sayılı dosyasında mevcut 14/10/2020 havale tarihli teknik bilirkişi raporunda söz konusu taşınmazın 3.494,02 m2lik kısmına fiilen el atılarak pazar alanı ve otopark olarak kullanılmak üzere asfalt kaplama yapıldığı belirlenmiştir.

17. Bu durumda, görev uyuşmazlığına konu davanın; imar planında lise alanı içinde kalan taşınmaza kamulaştırılmaksızın pazar alanı ve otopark olarak kullanılmak üzere asfalt kaplama yapılmak suretiyle fiilen el atıldığı iddiası ile açıldığının ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceğinin kabulü gerekir.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Kayseri 1. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Kayseri 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 04/03/2014 tarihli ve E.2011/406, K.2014/48 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Kayseri 1. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kayseri 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 04/03/2014 tarihli ve E.2011/406, K.2014/48 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

05/07/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Şükrü BOZER	Mehmet AKSU	Birol SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN